

Predmet: IZBRANI ODKLONSKI POJAVI

Letnik: 2.

1. VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI CILJI

- Seznanjanje s teoretskimi razlagami izbranih odklonskih pojavov, z modeli njihovega praktičnega preventivnega in reaktivnega obravnavanja, s strokovnimi politikami njihovega obravnavanja pri nas in v tujini.
- Oblikovanje lastnih stališč in vrednostnih ocen oziroma ozaveščanje le-teh, preizkušanje samega sebe v različnih vlogah izvajalcev strokovnih intervencij, spoznavanje lastnih močnih in šibkih strani v zvezi z obravnavano problematiko.
- Razvijanje sposobnosti kritičnega analiziranja obravnavnih modelov na obravnavanih vsebinskih področjih ter lastnih obravnavnih prispevkov.

2. VSEBINA

- Teoretski okviri razumevanja odklonskih pojavov (ponovitev). Odnosi med individualnim in socialnim v vzročnosti specifičnih odklonskih pojavov. Pojem specifične strokovne politike pri obravnavanju posameznih odklonskih pojavov.
- Odvisnost od drog in druge odvisnosti. Pojmi: uporaba in zloraba drog, odvisnost in zasvojenost, zmanjševanje škode, prohibicionizem in antiprohibicionizem. Zgodovinski in mednarodno primerjalni pogled na uporabo drog, razumevanje zasvojenosti in modele njenega obravnavanja. Epidemiologija drog in drugih odvisnosti. Teorije o vzročnosti odvisnosti. Preventivno, tretmansko/rehabilitativno in represivno delovanje. Terensko delo, delo v skupnosti. Vrstniško usposabljanje. Politika drog: medicinska oz. kazenska, socialna, antiprohibicionistična, libertinska oz. potrošniška. Raziskovalni modeli na področju uporabe drog.
- Opredelitev nasilja in netolerantnosti: razmejevanje osebn(ostn)ih, socialnih in političnih vidikov. Razmerje med nasiljem in pravicami, nasilje kot "normalen" pojav, konflikti in nasilje. Nasilnost kot osebnostna značilnost: etiologija in fenomenologija. Vrstniško nasilje (v šoli) kot razmeroma novo "odkrit" pojav. Institucionalne in skupnostne determinante pojavljanja nasilja. Modeli preventivnega, represivnega in terapevtskega obravnavanja vrstniškega nasilja. Sistemski pristop institucionalnega etosa oziroma "celotne šole" v obravnavanju nasilja med vrstniki v šoli.
- Preventivno delo kot (naj)novejša usmeritev. Teoretske osnove (socialnopedagoškega) preprečevalnega dela. Institucionalni okviri preprečevanja. Disciplinarni in

interdisciplinarni modeli in pristopi preprečevalnega dela. Vrstniki kot izvajalci. Raziskovanje preprečevanja. Modeli evalvacije.

- Drugi izbrani specifični odklonski pojavi (informativno; vsako leto možen drugačen izbor obravnavanih pojavov). Vedenjskih pristopov pri obravnavi motenj koncentracije in usvajanju strategij šolskega (akademskega) in socialnega učenja. Principi za poučevanje otrok s specifičnimi učnimi težavami, ki izhajajo iz novejših pristopov (konstruktivizem, holizem). Splošna vodila pri izdelavi priporočil za otroke s specifičnimi učnimi težavami.

3. POVEZANOST Z DRUGIMI PREDMETI

Predmet se povezuje predvsem z naslednjimi predmeti: Teoretična pojmovanja težav v socialni integraciji. Osnove socialne pedagogike, Didaktika in metodika socialno pedagoškega dela in Socialno pedagoške intervencije.

4. ŠTUDIJSKA LITERATURA

- Besag, V. E.: *Bullies and victims in schools*. Open university press. Stratford 1998.
- Dekleva, B. (ur.): *Oblike preventivnega dela*. Ljubljana, DRPPD 1990.
- Dekleva, B.: Nasilje med vrstniki v šoli in v zvezi s šolo. V: Šelih, A. (ur.): *Otrokove pravice, šolska pravila in nasilje v šoli*. Ljubljana, Inštitut za kriminologijo pr PF, 1996.
- Dekleva, B. in drugi (ur.): *Politika drog: zmanjševanje škode*. Ljubljana, DRPPD, 1997.
- Dekleva, B.: Droge med srednješolsko mladino v Ljubljani. Ljubljana, MOL in Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, 1998.
- Dekleva, B.: Ekstazi in plesne droge. Ljubljana, Društvo za razvojanje preventivnega in prostovoljnega dela in Pedagoška fakulteta v Ljubljani, 1999.
- Droge na tehtnici. *Časopis za kritiko znanosti*, Ljubljana 20/1992, št. 146-147.
- Elfyn, M.: *Roke stran*. Ljubljana, Društvo za razvojanje preventivnega in prostovoljnega dela, 1997.
- Glassner, B. in Loughin, J.: *Drugs in adolescent worlds*. London, Macmillan, 1987.
- Kobolt, A.: Knjigi na pot. V: *Prijazni učenci, prijazni razredi*. Ljubljana, Državna založba Slovenije, 1996.
- Maines, B. & Robinson, G.: *The no blame approach*. Lane duck, Bristol 1992.
- Maines, B. in Robinson, G.: *Stamp out bullying*. Bristol, Lane duck, 1991.
- Olweus, D.: *Trpinčenje med učenci*. Ljubljana, ZRSS, 1995.
- Prospects, vol. XXVI, No. 2, p. 243-386.

- Pušnik, M.: *Trpinčenje med otroki in mladostniki*. Delovno gradivo. Ljubljana, ZRSŠ, 1996.
- Schinke, P. S. in drugi (ur.): *Substance Abuse in Children and Adolescents*. London, Sage 1991.
- Smith, P. K. & Sharp, S.: *School bullying*. Routledge, London 1994.
- Smith, P. K. & Thompson, D. (ur.): *Practical approaches to bullying*. David Fulton, London 1991.
- Šelih, A.: *Prestopniško in odklonsko vedenje mladih – vzroki, pojavi, odzivanje*. Bofex, Ljubljana, 2000.
- Walker, J.: *Violence and conflict resolution in schools*. Council of Europe. Strasbourg 1992.
- Weill, A.: *From Chocolate to Morphine - Everything You Need to Know about Mind-Altering Drugs*. NY, Mariner books 1993.

5. POSEBNOSTI

Navodila za izvajanje:

Večji del predmeta se v obliki terenskih vaj v malih skupinah študentov (do 9) izvaja na različnih institucionalnih in izveninstitucionalnih lokacijah v praksi. Za izvajanje predmeta je zato potrebno sodelovanje s strokovnjaki iz prakse.

Kadrovski pogoji:

Habilitiran visokošolski učitelj, habilitiran asistent.

Materialni pogoji:

Seminarska soba z možnostmi za delo v majnih skupinah ter z uporabo avdiovizuelne tehnologije.

Avtor: *dr. Bojan DEKLEVA, izr. prof.*